PROSPÄÄKKÄRI

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

2 2021

PuhdasAU-Vesi

Koneellisen kullankaivun vedenkäytön kehittäminen

Hankkeen tavoitteena on pienentää kullankaivun vesistöpäästöjä nykyisestä tasosta 75 %. PuhdasAU-vesi -hankkeen pääkohta on kehittää ja testata menetelmiä, jolla voidaan vähentää samentumien vesien määrä poikkeustilanteissa, kuten työmaan aloituksissa, tulva-aikoina, ja uomansiirron aikana.

Kullanhuuhdonnan vesistöpäästöjen vähentämiseksi hankkeessa tehtävät toimenpiteet:

1. Kehitetään kullankaivun vesistövaikutusten monitorointia
2. Kehitetään ja pilotoidaan poikkeustilanteiden varalle samentuman flokkausmenetelmiä
3. Kerätään olemassa olevia vedenkäsittelytekniikoita ja tuotetaan niistä koulutuspaketti
4. Kehitetään ja pilotoidaan pienemmällä vesimäärällä toimivia lapiokaivun menetelmiä.

Hanke toteututaan ajalla 20.05.2021 - 31.12.2022.

Hankebudjetti: 91 128 €

EU-tuki: 72 902 €

Toteuttajat: Lapin kullankaivajain liitto, LKL
Kajaanin Ammattikorkeakoulu, KAMK

KAMK • University of Applied Sciences

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

www.rakennerahastot.fi

KANNEN KUVA:

Lemmenjoen koneellisen kullankaivun pioneerin, Kullervo Korhosen keväällä 1951 kultamontuille kuljettama pesurumpu Kullervon ideoista kopin ottaneen ammattikullankaivaja Risto Mäläskän talteenottamana ja kylille keväällä 2021 kaivospiirien rauettamisen jälkeen kelkkomana.

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

ISSN 2490-1776 (painettu)
ISSN 2490-1784 (verkkojulkaisu)

43. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86, 99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino: Kirjapaino Hermes Oy
Tampere

PROSPÄKKÄRI 2/2021

TÄSSÄ NUMEROSSA

4 Pääkirjoitus
5 LKL:n kaivukauden järjestyssäännöt
6–9 Konekaivun viimeinen ilta
10–16 Hoputon Hoppu
17 Tiedoksianto
18–19 Toiminnanjohtajan kesäpäivystykset kaivukaudella 2021 ja LKL ry:n kullanhuuhdontalupien päivitys
20–23 Liiton vuosikokous 2021
24–25 Tukesin ylitarkastaja Pasi Molkoselkä vuorottelu-vapaalla 1.5.–31.8.2021
26–27 Kultamuseon uusi näyttely: naiset framilla
28 Kullanhuuhdonnan SM heinä-elokuun vaihteessa Tankavaarassa
29 Pyrkyripalstan Emäsuoni-muistomerkin muistolaatat uusittu
30 Merkkipäivät ja muistamiset
31 Veneaikataulu 2021

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Marko Touru, Tankavaara
puh: 040 744 1710
info@tankavaara.fi

Varapuheenjohtaja:
Ensio Kaustinen, Kaustinen
puh: 040 595 0766
ensio.kaustinen@kase.fi

Sihteeri:
Kai J. Rantanen, Inari
puh: 040 774 6773
mullin.mallin@gmail.com

Esko Orava, Sinettä
puh: 0400 323 433
esko.orava@suomi24.fi

Hannu Raja, Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Ami Telilä, Lemmenjoki
puh: 050 3073 248
amitelila@gmail.com

Anurag Lehtonen, Ruovesi
anurag.lehtonen@gmail.com

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIAT

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Sumuisten vuorten gorillat

Lapin kultaperinteen ehkä dramaattisin 150. vuosi Lemmenjoen ammattikullankaivun alasajoineen on takana ja uuden satokauden tuoretta kultaa vuosimiljoonien ja moreenipatjojen kätköistä on jo ripissyt, rapissut ja ropissut kultapurkkeihin.

Prospäkkärin kakkosnumero ja sen mukana tuleva jäsenkortti ilmestyvät vasta nyt, valitettavan myöhään. Pahoitteluni, mutta onneksi on tuo vakioselitys, korona.

Itämerensuomalaisten ja slaavilaisten kansojen perinteisiin kuuluvien itkuvirsien esittämisestä kesken parhaan miehuutensa tapetulle Lemmenjoen ammattimaiselle kullankaivulle on tullut Prospäkkärin asiakaspalveluun palautetta. Niissä aivan aiheellisesti todetaan, että liiton tulisi kääntää katse tulevaisuuden näkymiin. Vedotaan liittoa panostamaan voimavaroja siihen, että – tämä on palauteboksista, ei oma määritelmäni – "etelän vetelille" olisi paremmat mestat tulla nauttimaan lapiokullankaivusta ja Lapin ihan oikeasti mageesta luonnosta.

Kiitos palautteesta, mutta tämä on hemmetin kompleksinen kysymys. Ensinnäkin kannattaa lukea Lapin Kansan emeritus toimittaja **Veikko Väänäsen** toimittama liiton 70-vuotishistoriikki Uhkia & isommuksia ymmärtääkseen, että kysymyksessä Lemmenjoen ammattikullankaivun oikeutuksesta on samalla kyse pallottelusta kansalaisen perusoikeuksien, neutraalin ja tasavertaisen virkamiestoiminnan rajojen singuttamisen ja ihmisen oikeudesta työhön ja tyytyväisyyteen kanssa. Aika monen muun pohjoisen luonnonhyödyntämiseen ja kansalaisten yhdenvertaisuuteen liittyvän kysymyksen ohella.

Ei myöskään ole yhtä ilman toista. Jinjang. Elämyskullankaivua lapinmatkailun periferiassa kehittänyt **Kelan Jukka** tykkäsi 90-luvulla vertauskuvallistaa Lemmenjoen eristäytynyttä kullankaivajayhteisöä sumuisten vuorten gorilloihin. Siltähän elämä siksikin harvojen turistien häiritsimillä tunturipuroilla tuntui.

Innokkaan ja naiivin amatöörigorilladiggaaja **Dian Fosseyn** kamppailusta gorillojen salametsästäjiä vastaan 1980-luvun lopulla tehdystä elämänkertaelokuvasta, Gorillas in the Mist, liikkeelle lähtenyt kamppailu vuorigorillojen puolesta on WWF:n laskentatuloksen perusteella saanut tämän ihmisapinalajin kannan kasvuun. Ihan hyvä allegoria, vaikka harvoilla aktiivikullankaivajilla on mustakarvaista, ravitsevasta kasvisruokavaliosta kukoistavaa vatsakumpua leppoisasti loikoillen rapsuteltavana.

Keski-Afrikan sumuisten vuorten gorillat ovat elokuvan myötä maailmanlaajuisesti halattuja ja suojeltuja. Oikein ja se on vaikuttanut laajemminkin Afrikan luonnon hoksaamiseen. Ihan samankaltaisella allegorialla kuin ammattikullankaivajien määrätietoinen työ on vaikuttanut laajemminkin Lapin kullankaivuperinteen tunnettuuteen. Myös Lemmenjoen ammattikullankaivajien kamppailun esilläolo on vaikuttanut tämän ihmisapinalajin kannan kasvuun.

Se mikä Lemmnjoen kultaa kaivavien ihmisapinoiden eristäytyneessä populaatiossa on ollut erityislaatuista, on yhteisöllisyys ja hiljaiseen tietoon vaivihkaa vihkiminen. Toinen erityispiirre on argentiinalaiseen tangoon verrattavissa oleva intohimo. Satunnaisten spedejen spedeilyä ei ole pyritty tukemaan. Mutta yhtälailla yhteisön ulkopuolelta tulevien, mutta kultaperinteen jatkamisen vastaanottamiseen halukkaitten, jotka ovat valmiita ottamaan lujan tanssiotteen yhteisen tangon pyörteisiin ja lupaavat olla tallomatta varpaille, tulemiseen on oltava valmiita. Åkermanin hytästä on korkea matka astua takaisin polkemaan Fiskarsin kulmaa maahan – varsinkin jos käyttötuntimittarissa lukemat alkavat seitsemällä- tai kahdeksallakympillä.

Kusipäistä taas ei kultamailla oikeasti ja aidosti tykkää kukaan, toimivat ne sitten kummalla puolella rintamalinjaa tahansa. Slarvat slurkit, jotka eivät omaksu yhteisön tapakulttuuria, on perinteisesti ammuttu aamunkoitteessa – pikkaisen ohi, mutta alleviivaten.

Lopulta kuitenkin ne aidot ja alkuperäiseen Lapin kullankaivuperinteen ideaan sosiaalistuneet kullankaivajat pohjoisen sumuisilla tuntureilla ovat se mielikuva, joka kannustaa itse kukaisenkin ottamaan sen ensimmäisen venekyydin Lemmenjoella tai ostamaan ensimmäisen opastetun vaskauksen Tankavaarassa. Romaanissaan Jumalten naamiot **John Fowles** kirjoittaa, että koska he kuolivat, me tiedämme elävämme yhä.

Sumuisia, myyttisiä vuoria ja mustakarvaista mahaansa arkaainen hymy kasvoillaan rapsuttavia vuorigorilloita edelleen tarvitaan.

MULLIS'

LKL:n kaivukauden JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

1 Valtauksilla on noudatettava LKL:n jäsenistölle annettuja sääntöjä ja ohjeita.

2 Kaivutoiminta on suoritettava niin, ettei siitä aiheudu muille kaivajille haittaa eikä häiriötä.

3 Hiljaisuus on klo. 23:00–07:00 välisenä aikana.

4 Valtaukselle ei saa poislähdettäessä jättää mitään tavaroita. Kaikki tuomansa tavarat ja tarvikkeet on kaivajan vietävä lähtiessään pois. Kahden vuorokauden kala- tai kyläreissu ei ole poislähtemistä - kahden viikon on.

5 Toisten rännien ja montun tonkiminen on ehdottoman kiellettyä.

6 Ennakkovarausmahdollisuutta ei ole olemassa. Ensiksi tulleella on oikeus valita kaivupaikkansa vapaina olevista paikoista.

7 Kaivaa tai vaskata saavat vain LKL ry:n jäsenet. Alueiden käyttöoikeus on liiton jäsenistölleen tarjoama jäsenetu; edes parhaat kaverit tai saman peiton alla nukkujat eivät voi “vähän koklata” liittymättä LKL:ään.

8 Kaikkien yli 12-vuotiaiden, jotka osallistuvat kullankaivuun LKL:n jäsenalueilla, on oltava yhdistyksen jäseniä. (HUOM! Tarkennus Prospäkkärin 1/2021 ohjeistukseen.)

9 Ränninperämaiden tai ränninsuuvesien laskeminen suoraan ulkopuoliseen vesistöön on kielletty. Rännityksessä käytetty vesi on kierrätettävä / imeytettävä saostusaltaissa.

10 Saunapuut eivät ole nuotiopuita. Nuotiopuut on jokaisen hankittava maapuista, joita varten LKL on ottanut maapuuluvan.

11 Kaivutyöhön liittyvä leiriytyminen ja muu toiminta tulee tapahtua kullanhuuhdonta-alueen sisäpuolella tai tarkoitusta varten vuokratuilla alueilla. Liiton kaivualueiden käyttöön liittyvää leiriytymistä tai leirisaunoja ei sallita näiden alueiden ulkopuolella.

12 Käyttäydyttävä muutenkin ihmisten lailla.

13 LKL:n toiminnanjohtaja on liiton hallituksen antamin valtuuksin asioista päättävä taho, joka neuvoo, ohjaa ja opastaa. Toiminnanjohtajan määräyksiä on alueen järjestyksen ja kaivun suhteen noudatettava.

14 Koronaepidemian taltuttamiseksi on noudatettava erityistä huolellisuutta hygienian ja kanssakullankaivajien terveyttä ja turvallisuutta kunnioittavien varotoimien suhteen.

Näitä sääntöjä rikkova voidaan poistaa välittömästi valtausalueelta. Toistuvasti rikkomuksiin syyllistyvälle voidaan asettaa porttikielto kaikille liiton valtauksille.

Pekka Itkonen, Raimo Kanamäki ja Martti Rapeli. Raising the Flag of Pihlajamäki. Kuva: Ilkka Ärrälä

Hei eivät ymmärtäneet meidän olevan siemeniä

"Ihan perseestä. Kuten tämä kelikin..."

Näillä liiton sihteeri **Kai J. Rantasen** sanoilla heitettiin Kuvernöörin viraston kentällä Lemmenjoen Miessijoella 1.7.2020 poliittinen korrektius lopultakin nurkkaan, kun kuutisenkymmentä kullankaivajaa ja kullankaivun ystävää oli kokoontunut suoraan Pohjoiselta jäämereltä skitsofreenisena vinkuvassa ja ulvovassa koiranilmassa Lapin Kullankaivajain Liiton koolle kutsumaan päänpaljastustilaisuuteen kunnioittamaan Lemmenjoen ammattikullankaivajien vuosikymmenien arvokasta työtä.

Huuhdontakultaan perustuvien kaivospiirien kaivosoikeudet oli säädetty kaivoslaissa 621/2011 raukeamaan 9 vuotta kaivoslain voimaan tulemisen jälkeen. Liiton edunvalvonnallisista ponnisteluista huolimatta muutosta tai jatkoa tähän säädettyyn siirtymäaikaan ei ole saatu. 30.6.2020 työt kaivospiireillä Lemmenjoella, Hangasojalla, Moberginojalla ja Lauttaojalla päättyivät. Muilla alueilla on vielä toistaiseksi uuden kaivoslainkin myötä mahdollisuus myös koneelliseen kullankaivuun, mutta Lemmenjoella elinkautiset ammattikullankaivajat menettivät elinkeinonsa, kotinsa ja ammattinsa lopullisesti. Myös lapiokaivajat joutuvat kalliilla uudelleen luvittamaan omat kaivualueensa.

Pihlajamäen lippu puolitangossa.

Tympeintä koko tympeässä tilanteessa oli se, että kaivosoikeudet päättyivät kesäkuun lopussa keskellä kaivukautta, kun harvinaisen runsaslumisen kevään jälkeen oltiin oikeastaan vasta päästy kunnolla työn touhuun. Tämä johtui siitä, että Tasavallan Presidentti **Tarja Halonen** ja elinkeinoministeri **Mauri Pekkarinen** olivat kesäkuussa 2011 vahvistaneet lain tulemaan voimaan 1.7.2011 alkaen.

Rantanen kertasi lyhyesti edellisissä jaksoissa tapahtuneen epäoikeudenmukaisen poliittisen ajojahdin vaiheita, jotka lopulta johtivat tähän Lapin kultahistorian ehkä dramaatisimpaan tilaisuuteen ja kehotti paikalla olijoita ottamaan lakin päästä Lemmenjoen ammattikullankaivajien vuosikymmenien ahkeraa ja uutteraa työtä kunnioittaakseen.

– Neljänkymmenen vuoden sota on ohi. Monta taistelua voitettiin, mikä on pitänyt tämän ammatin elossa, mutta valitettavasti tämä iso sota me hävittiin, totesi Rantanen.

Vihmovassa vesisateessa pidetyn hiljaisen hetken jälkeen Miessin Kuvernöörinviraston perinteikäs lippu laskettiin ensimmäistä kertaa historiansa aikana puolitankoon. Valokuvaaja **Ilkka Ärrälä** otti **Pekka Itkosen**, **Raimo Kanamäen** ja **Martti Rapelin** lipunnostosta amerikkalaisen sotakuvaaja **Joe Rosenthalin** vuonna 1945 ottamaa kuuluisaa Raising the Flag of Iwo Jima -valokuvaa rekonstruoivan potretin.

Samalla paljastettiin Kuvernöörin viraston varaston seinään kiinnitetty kyltti Suomen Valtiolle esitettävästä 50 milj. euron laskusta Lemmenjoen kaivospiirien alueilla maahan jäävästä kullasta, joka olisi nykyisen maailmanmarkkinahinnan myötä kannattavaa ja järkevää kaivaa. Esitetty lasku on liiton edunvalvontatoimikunnan karkean arvion mukaan oikeaa kokoluokkaa, sillä hyödyntämättä jääviä jo inventoituja kultavarantoja kaivospiireille jäänee liki 1000 kilogramman verran.

Reskontramme mukaan saamanne lasku on edelleen maksamatta.

– Dinosaurusten aika on ohi ja me vähäisemmät nilviäiset ja selkärangattomat jäämme jatkamaan työtä, päätti liiton sihteeri Rantanen puheensa. Yli kolmekymmentä vuotta sitten ammattikullankaivajan uransa aloittanut **Kari Merenluoto** yritti vielä saada saattoväkeä yhtymään Suojeluskuntain kunniamarssiin teemalla “Kunnia on kuolla, ja periksi ei anneta”, mutta muilla kaivajilla ei ollut Karin komeaa lauluääntä eikä sanoja muistissa.

Jäkäläpään pohjoispäässä ja Rahpesoaivissa kultaa kaivava **Aki Karvonen** koetti vielä

Viimeinen ehtoollinen Pihlajamäessä. Vas. edessä: Esa Pylväs, Raimo Kanamäki, Ulla Niinikoski, Heikki Tolonen ja Mullis. Vas. takana: Kari Koivisto, Jukka Sarre, Tauno Leino, Aki Karvonen ja Martti Rapeli. Kuva: Ilkka Ärrälä

valaa lohtua apeaan ja tympeään iltapäivään. Aki totesi jonkun itselleen tuntemattoman ajattelijan – mahdollisesti meksikolaisen – viisauden tuovan hänelle lohtua: “He yrittivät haudata meidät, mutta eivät ymmärtäneet meidän olevan siemeniä”.

Liitto tarjosi kaikille paikallaolijoille viimeisenä ehtoollisena porokeiton.

Lemmenjoen ammattikullankaivajien viimeinen ilta ja päänpaljastustilaisuus kiinnosti valtakunnan mediaa, vaikka tilaisuudesta ei liiton puolesta lähetetty kutsuja tai lehdistötiedotetta. Lehdistöä pyrittiin luonnollisesti kuitenkin palvelemaan kuljetuksen, majoituksien ja kullankaivajakontaktien luomisen osalta.

Paikalla oli Yle:n radio- ja kuvatoimitus, Helsingin Sanomat, Lapin Kansa sekä seurantadokumenttia Lemmenjoen kullankaivajista tekevä Danish Bear Productions.

Aiheesta uutisoivat kaikki suuret mediakonsernit ja myöhemmin kesällä myös mm. Konepörssi, joka oli käynyt 11 vuotta aikaisemmin tekemässä laajan ja kullankaivajien työtä arvostavan reportaasin Lemmenjoen ammattikullankaivajista.

Helsingin Sanomat ja Lapin Kansa seurasivat Merenluotojen kullankaivajaperheen viimeisen työpäivän iltaa ja ränninpesua. Yle:n Pohjois-Suomen kuvausryhmä kävi kuvaamassa vuodesta 1983 kultaa kaivaneen Raimo Kanamäen viimeisten kauhallisten nostamisen pesulaitteeseen.

Kellon lyötyä 00:00 kesäkuun viimeisenä päivänä 2020, hiljenivät viimeisetkin koneet. Kaarreojalla kapustarinnan twiittailu vaikeni minuutiksi kullankaivajan soittaessa Åkermanin torvea jäähyväisiksi ammatilleen. Puskuojalla oli alettu ränninpesuun ja saunanlämmitykseen jo aiemmin illansuussa. Raimo Kanamäki korkkasi Suomi 100 -konjakkipullon omaksi kunniakseen.

Yksi aikakausi Lemmenjoen kultamailla oli ohi.

Kaivosoikeuksien raukeamisen jälkeen monilla Lemmenjoen elinkautisilla kullankaivajilla oli edessään uusi ja omituinen tilanne:

keskikesä ja aikaa Lemmenjoen kultapurojen 7-päiväisen työviikon sijaan käydä taivastelemassa Suomen suvea etelässä.

Loppukesä entisillä konetyömailla käytettiin kuitenkin tiiviisti maisemointitöihin ja raskaan kaluston poiskuljetuksen valmistelutöihin. Monella työmaalla saatiinkin valvovan viranomaisen yllätykseksi paikat syksyyn mennessä siihen kuntoon, että kevään koittaessa voitiin kaikesta huolimatta Lapin vastuullisesta kullankaivuperinteestä ylpeinä aloittaa kaivinkoneiden ja pesulaitteiden marssittaminen läpi Lemmenjoen kairojen takaisin maantien päähän, mistä niitä oli Lemmenjoen kultaisten vuosikymmenien aikana täysin toisenlaisissa tunnelmissa lähdetty kultapurojen varsiin kuljettamaan.

Lapinkullan Ystävien Iso-ojan kämpällä vietettiin vastaava päänpaljastustilaisuus 3.7. 2020. Paikalla oli noin 30 henkeä, Lapin Kullankaivajain Liitto tarjosi kaikille paikalla olleille viimeisenä ehtoollisena keittolounaan.

Iso-ojan tilaisuuden organisoi **Hannu Raja**, ja paikalla oli lisäksi puheenjohtaja **Maija Vehviläinen** ja edunvalvontatyöryhmän puheenjohtaja **Antti Peronius**.

Vae victis! Kevättalvella 2021 marssitettiin Lemmenjoen kultasodan hävinneiden kaivajien raskasta kalustoa pois alueluovutusta koskeneilta rintamalohkoilta. Kuvat: Terho Isola (ylhäällä ja alavasemmalla), Ami Telilä (yläoikealla)

HANNU VIRANTO

RUIHTUÄYTSIN HOPUTON HOPPU

Kesällä 1971 tulin opiskelukaverini **Arton** kanssa Ruihtuäytsin, joissakin yhteyksissä Ruittuojaksi kutsutun, mutta tuttavallisimmin Ruitun alajuoksulle **Väinö Hopun** valtaukselle kullankaivua opettelemaan. Siellä tutustuin tähän Karjalan Kannaksen Koivistolla 1923 syntyneeseen kullankaivajaan. Arto ja Väinö olivat hyviä tuttuja jo ennestään ja pääsin kolmanneksi pyöräksi heidän joukkoonsa. Vuosien mittaan Väinön elämänvaiheet ja kaivukokemukset tulivat tutuiksi.

Väinö Kalervo Hoppu oli karjalaisen vilkaspuheinen ja seurallinen, mutta ei julkisuushakuinen. Hän tuli Lemmenjoelle vasta suurimman kultaryntäyksen jälkeen 1951 ja toisen kerran 1963. Hänen Ruitun kamminsa oli syrjässä keskeisimmiltä kaivualueilta eikä sinne eksynyt toimittajia eikä muitakaan kulkijoita. Siksi hän on jäänyt julkisuudessa kohtalaisen tuntemattomaksi. Muut kullankaivajat tekivät kesäisin sinne satunnaisia sunnuntaivierailuja. Talvella ei kulkijoita ollut, eivätkä edes poromiehet eksyneet sinne alas jyrkkään rinteeseen.

Toki jo **Viljo Mäkipuro** Lemmenjoen kultasatu -kirjassaan kertoo Hopusta. **Arvo Ruonaniemi**, alias **Tiera** kirjoitti tapaamisistaan Hopun kanssa Inarin kirkonkylällä. Myös **Seppo J. Partasen** kirjoissa on viittauksia näihin kirjoituksiin. Mäkipuro kuvasi Väinöä ”hoputtomaksi Hopuksi”. Kyse ei todellakaan ollut vain sanaleikistä, vaan hän oli karjalaisuudestaan huolimatta hyvin verkkainen otteissaan ja puhetyyliltään. Erämaassa pärjäsi rauhallisemmallakin tyylillä. Ei tarvinnut hötkyillä. Aikaa oli.

Hoppu muutti kultamailta kylille jo 1972, joten kovin harva nykyään tai lähimenneinä vuosikymmeninä Lemmenjoella kaivanut on ehtinyt tutustua kultamailla häneen. Olen huomannut, että moni Lemmenjoella jopa vuosi-

Väinö Hoppu.

kymmeniä kaivanut ei ole koskaan käynyt tavanomaisten kulkuväylien ulkopuolella sijaitsevalla Hopun kammilla hänen aikanaan tai jälkeenpäinkään. Minä itse asetuin valtaukselle ja kammille Hopun lähdettyä.

Jalka meni miinanraivauksessa

Väinö tuli Lapin sodan jälkeen miinanraivaukseen. Savukoskella hänelle kävi kuten monelle muullekin miinanraivaajalle ja siviililleKin, että astui miinaan ja menetti oikean jalkansa. Se amputoitiin polven alapuolelta. Tilalle tehtiin proteesi. Siihen aikaan proteesi tehtiin puusta, oli siis puujalka, niin kuin proteeseja useasti kutsuttiin vielä kauan senkin jälkeen, kun niitä jo tehtiin muusta materiaalista. Katajasta tehty keppi oli kävellessä välttämätön tuki.

Hänen tullessaan kultahommiin Lemmenjoelle 1951, oli suurin ryntäys jo laantumassa. Hoppu kaivoi Ruitulla ja osin Morgamojalla Pellisen kämpän alapuolella. Siellä hän asettui Humulaan, Humulta eli **Eenokki Karppiselta** vapautuneeseen hyväkuntoiseen kämppään. Mäkipurot kaivoivat siihen aikaan läheisellä Kotaojalla ja Hoppu oli lähes jokailtainen teenjuontivieras. Tällä Lemmenjoen työjaksolla hän työskenteli viisi vuotta. Uteliaisuus vei sitten Ivalojoen kulta-alueelle, jossa hän kaivoi kuusi kesää asuen Hirvas-Niilassa Tolosjoen varrella.

Kun Hoppu 1963 palasi takaisin Lemmenjoelle, otti hän asunnokseen Ruitun alajuoksulta ivalolaisen **Pentti Harisen** porukan rakentaman kämppäalueen. Jäljellä oli kelohongasta rakennettu asuinkämppä ja puoliksi maan sisälle jyrkkään rinteeseen kaivettu varastokammi. Hoppu tykästyi kammiin ja asettui sinne asumaan. Pystytti kammiin luonnonkivistä savella muuratun tulisijan, jossa oli suurehko sulkupellillä varustettu lämmönvarausosa, uuni ja varsinainen polttopesä.

Kammi oli yhdelle miehelle sopivan kokoinen. Tosin melko pitkälle Väinölle matala, joten joutui sisällä kulkemaan kumarassa. Kammi pysyi talvella lämpimänä, kun vain etuseinä oli pakkaselle avoin. Seinät olivat vankoista kelohirsistä, seinän vieret ulkopuolelta ladottu

Talvella Ruitun kammi lähes peittyi lumeen. Kuva huhtikuulta, jolloin lumi oli jo painunut. Ylhäältä päin kammi ei erotu edes kesällä.

Pentti Harisen porukan asuinkämpän paikalle hirsistä tehty varastoaitta.

kattoon saakka liuskakivillä ja uloimmaisena turvekerros. Katto oli päällystetty turpeella. Harisen kämpän kehikon sisään hän rakensi pienemmän varaston ruoka- ja muita tarvikkeita varten. Jäljelle jääneet hirret riittivät polttopuina pitkään.

Parinsadan metrin päähän rinteeseen kammin korkeudelle hän rakensi ulospäin lämpiävän savusaunan. Senkin puolittain maan sisään. Luonnonkivistä rakennettu kiuas oli varsinaisen ”löylyhuoneen” perällä, täysin maan sisässä rakennuksen ulkopuolella. Kun kiuasta lämmitettiin, avattiin kiukaan päällä oleva kansi. Savupiippua ei ollut. Savu meni luukun kautta pääosin suoraan ulos. Kun kiuas oli tarpeeksi kuuma, kansi pantiin kiinni ja lämpö ohjautui sisälle saunaan. Hyvin käyttökelpoinen ratkaisu, jonka minäkin ehdin pitkästi toistakymmentä vuotta testata.

Savusauna vesipaikalle

Syy, miksi hän rakensi saunan niin kauaksi oli, että sen viereen laskeutui jyrkästi nousevalta Ruihtoskaidilta hyvin kostea rinne, josta tihkui aina vettä. Sopivasti keinopuroja kaivaen syntyi virtaus, joka ohjattiin puusta kaiverrettuun kouruun. Syntyneen, jatkuvasti virtaavan vesihanan alle pantu sinkkiämpäri täyttyi nopeasti. Sieltä Hoppu veti sulan maan aikaan vesikelkalla ruoka- ja pesuveden myös kammille.

Ruihtyäytsi on nimensä mukaisesti siinä kohdassa, niin kuin oikeastaan koko matkallaankin, parisataa metriä ylintä osaa lukuun ottamatta, missä on hyvin kapea jyrkkärinteinen äytsi. Kammilta johti polku alas purolle ehkä 30 metrin korkeuserolla, polun pituus noin 50 metriä. Tämä kuvannee jyrkkyyttä. Varsinkin sateen liukastamana tai muusta syystä huonon tasapainohallintaan joutuneen olisi vaikea laskeutua polkua alas ja ylös nouseminen ei tervejalkaisellekaan olisi helppoa. Puhumattakaan puujalkaisena kepin kanssa kulkijalle. Vedenkanto alhaalta olisi ollut hänelle liian suuri ponnistus.

Kuten kuvasta näkyy, kiukaan puoleinen seinä on mustunut. Tervashonka syttyi kivikiukaan kuumuudesta helposti palamaan. Läm-

Sauna, edessä luonnonkivikiukaan kansi, joka avattiin kiuasta lämmitettäessä ja suljettiin saunottaessa.

mitettäessä hirsiä piti aika ajoin kastella. Minulla itselläni kävin kerran niin, että tullessani kämpältä saunalle, jo kaukaa näkyivät kolmimetriset oranssinpunaiset lieskat, joiden taakse sauna täysin jäi. Näytti, että se oli saunan kohtalo. Kuitenkin juoksin saunalle ja padassa olleella vedellä sain liekit sammumaan. Seuraavana talvena **Jomppasen Olavi** toi moottorikelkalla oikean tehdastekoisen kiukaan.

Saunan viereen Väinö Hoppu raivasi suuren perunamaan, jonka tuotto riitti hyvin ympärivuotiseen asumiseen. Asuinkammin edustalle hän raivasi yrttimaan. Kammin lattian alle Hoppu kaivoi melko tilavan kellarin perunoita ja muita pakkaselta turvaan pantavia ja useasti tarvittavia ruokatavaroita varten. Kesällä taas se oli sopivan viileä ruuan säilytyspaikka.

Leivän ja pullan Hoppu leipoi tulisijan kohtalaisen suuressa uunissa. Pakkasella uuni täytettiin yöksi kivillä, jotka säilöivät lämpöä. Näillä "lämpökivillä" niin kuin hän niitä kutsui, oli vakiopaikkansa; talvella sisällä, sulaan aikaan ulkona seinän vieressä. Hän oli kerännyt erityisen hyvin lämpöä varaavia kiviä kiuaskivien tapaan.

Kesällä Hoppu nouti kirkonkylältä ruokaja muita tarvikkeita. Niitä hän siirsi venerannasta vähin erin kammilleen. Haminasta eli venematkan päätepisteestä matkaa kammille tuli nelisen kilometriä, mutta Hengenahdistuksen mäki piti nousta lähes ylös saakka. Kammille johti polku Morgamin kullan 1945 löytöpaikan kautta. Viimeisinä Ruitun-vuosinaan hän joutui turvautumaan **Kankaisen Pellen** kantoapuun. Vilkaspuheisilla kaveruksilla riitti iltapuhteilla juteltavaa. Hoppu valitteli, että ongelma oli, että kun Pelle oli tunnetusti kova syömään, juuri kannettu ruoka hupeni huolestuttavasti, jos Pelle kovin pitkään viihtyi kammilla.

Äytsin vastakkaisella, lännenpuoleisella rinteellä, johon kammilta oli hyvä näkyvyys, Hoppu kertoi nähneensä useamman kerran karhupentueen. Takana olevaa aluetta kutsuttiinkin Karhutunturiksi. Hoppu kertoi pentueesta **Raumalan Nipalle** ja **Korhosen Yrjölle**. Nämä yrittivät pyydystää pentuja verkolla, mutta epäonnistuivat. Kammin lähistöllä hän näki useammankin kerran suden. Hoppu hankki kiväärin. Sutta eikä karhua hän ei ampunut koskaan, eikä kertonut muunkaan riistan pyynnistä. Sanoi joskus, että sota-aikana sai tarpeeksi ammuskella.

Hoppu oli ahkera lukija. Kirjahyllyssä oli iso määrä villin lännen seikkailukirjoja. Seuraavaksi suurin ryhmä oli erilaiset kemian, fysiikan ja tekniikan, erityisesti sähkötekniikan kirjat. Osa oli saksankielisiä, joten sekin kieli oli ainakin jotenkin hänellä hallinnassa. Kysyin, missä oli kieltä oppinut. Sanoi, että sota-aikana, mutta ei kertonut tarkemmin. Väinö ei koskaan puhunut sota-ajastaan, enkä sen kummemmin kysellytkään.

Väinö kertoi kuuntelevansa kammissa radiota ja pysyneensä siten ajan tasalla, mitä maailmassa tapahtuu. Nyt radio oli kuitenkin mennyt rikki. Minä vein sinne kohtalaisen hintaisen

Kuvassa vasemmalla iso luonnonkivistä muurattu, lämpöä hyvin keräävä tulisija.

matkaradion. Kammissa ei sillä kuullut muuta kuin rahinaa, vaikka yhdistin siihen Hopun käyttämän viitisen metriä pitkän antennijohdon, joka heitettiin hongan oksalle korkeutta saamaan. Toin vielä uuden, aivan uuden kaupasta ostetun kalliimman matkaradion ja päällystettyä johtoa muutaman kymmenen metriä. Heikosti kuului sekin. Hoppu ihmetteli silloitsen ”nykyajan” radioiden huonoutta. Hänen 1950-luvun radionsa kuului paremmin. Se oli ollut kuitenkin ahneesti litteitä pattereita syövä, joten piti kuunnella säästeliäästi, lähinnä uutisia.

Ruitun alajuoksulla Ruihtoskaidi laskeutuu jyrkästi kohti Lemmenjokea samaan tapaan kuin Hengenahdistuksenmäki Haminaan. Alisen Ruitun varrelta löytyy samanlaista komeaa ikivanhaa mäntymetsää kuin Morgaminkin varrelta. Ei ihme, että aikoinaan myös tukkifirmat olivat 1900-luvun alussa kiinnostuneita rantametsiköistä. Lemmenjoen vesistöä pitkin puuta olisi ollut helppo lauttoina uittaa maantien varteen ja edelleen Norjaan. Kuitenkin jo vuonna 1931 Metsähallitus otti kannan, että Lemmenjoen metsien hakkuita ei sallita.

Oma sahalaitos

Niin kauan kuin kullankaivu keskittyi Morgamojalle ja Jäkälä-äytsille, rakennustavara saatiin Morgamojan metsistä. Kun kaivu laajeni vain pienempää koivua kasvaville Puskulle ja Miessille, olivat alisen Ruihtoskaidin järeät hongat paljon lähempänä. Kämppien seinähirsien lisäksi tarvittiin myös lankkuja ja lautoja rännilaudoiksi, kämppien kalusteisiin ja muihin tarkoituksiin.

Muutama sata metriä Hopun kämpän alapuolella Ruitun varressa oli sopiva paikka ”sahalaitokselle”. Siinä oli tasanne ja jyrkkä rinne alas Ruitulle. Siihen oli helppo rakentaa sahaustellingit. Toinen justeerisahaaja oli ylhäällä tellingillä ja toinen alapuolella. Hoppu-Väinö kertoi, että hänkin oli sahauksessa monet kerrat mukana. Puujalkaisena hänet armahdettiin ylhäällä tellingillä sahuusta, se vaati kohtalaista tasapainotaiteilua. Hän sen sijaan joutui

Ruitun sahalaitos.

epäsuosituksiksi alasahuriksi. Siitä ei tykätty, koska sahanpurut tulivat silmille.

Polttopuuta oli kammin ympärillä riittämiin. Hopulle sitä riitti omiksi tarpeiksi alle 100 metrin säteellä kammista ja saunasta eli puujalkaisellekin sopivan lähellä. Oli Hopulla myös raskastekoinen keltainen McCulloch-moottorisaha. Kaatuneiden kelopuiden katkenneita oksia sai ottaa ilmaiseksi, mutta itse runkoon ei saanut koske ilman lupaa ja maksua. Minunkin aikanani Metsähallituksen puistonvartijalla oli erinomaisen tarkka vainu löytää, missä oli sahattu kaatunutta runkoa, vaikka sahausjälkiä olisi naamioinut sammalella ja oksilla. Lasku tuli perässä.

Vielä muistoni on, kun juuri saunan yläpuolella rinteessä kaatui monikymmenmetrinen honka, tosin ihmeellisesti oksan maahan iskeytymisen ansiosta saunaa vahingoittamatta. Se piti raivata pois, jotta pääsi saunan käyttöön. Kun sahatut raivauspuut tuli otettua hyötykäyttöön eli saunan polttopuiksi, seurasi siitäkin kova lasku. Jos olisin käyttänyt vain katkenneet oksat ja vierittänyt kaatuneen kelon palaset alas rinnettä, se olisi ollut maksutonta.

Pullokasa piiloon

Vielä eräs omakohtainen muistelu Hopun kämpältä. Harisen vanhan kämpän pohjalle oli vuosikymmenien kuluessa 1940-luvulta alkaen kertynyt juomapullokasa. Oli siinä ehkä jokunen rikkoutunut patenttikorkillinen limsapullokin, mutta lähinnä alkoholipitoisten juomien tyhjiä pulloja. Pecoul-rommi 54-prosentti-

sena, eli Alkosta väkevimpänä saatavana ollut, oli valtalaji. Tuskin Hoppu montaakaan pulloa itse kantoi, mutta vieraat toivat, kun tiedettiin, että rommitoti ja konjakki hänelle maistui, vaikka ei ollut ollenkaan viinalle ahne. Hopulla totikuppi saattoi kestää tunnin, kun puhetta riitti. Janoisemman mielestä – jolla oma kuppi oli jo ajat sitten tyhjentynyt – liiankin kauan.

Kerran sitten jossakin puistonvartijan kanssa tavatessamme hän sanoi hieman kiusaantuneena, että kun sinulla on se viinapullokasa siinä Harisen alkuperäisen kämpän alustalla. Sanoi toki tietävänsä, että kasan pohja on syntynyt jo aikaisempien kaivajien aikaan lähes puolen vuosisadan aikana. Mutta kun Lemmenjoen kullan löytöpaikka oli saanut laattansa Morgamin varteen, monet kulkijat jatkoivat eteenpäin polkua, joka johti juuri Hopun kämpälle. Pullokasa kiilteli auringossa ja näkyi pahasti polulle eikä ole turisteille kovin kaunis näkymä. Olihan siihen satoja pulloja kertynyt ja mikä pahinta, myös uusia.

Puistonvartija myönsi, että menneinä vuosikymmeninä ennen minun aikaani kertyneitä pullojen kantaminen rinkassa Haminaan on kohtuutonta. Vielä ei eletty moottorikelkkaaikaa. Mutta jos kuitenkin niitä päällimmäisiä, selvästi minun aikanani sinne kertyneitä, voisin kanniskella paluumatkan tyhjillä rinkoilla. Niin teinkin. Sovittiin, että vanhat pullot peitän rinteen soralla piiloon turisteilta. Kun sitten myöhemmin tuli kelkka-aikakausi, vein melkoisen monta kolisevaa säkillistä vanhojakin, jo peitettyjä pulloja. Niitä oli yli 200. Palautuspanttimaksuja ei siihen aikaan tunnettu. Puistonvartija ymmärsi kyllä tilanteen, mutta virkatehtävä velvoitti vaatimaan myös järjestystä kullankaivajilta. Yritimme ymmärtää – joku paremmin, joku huonommin – hänen velvollisuutensa.

Viljo Mäkipuro kirjoittaa Raumalan Nipan kertomana, että Harisen paikka on sikäli erikoinen, että kulta oli kolmen-neljän metrin korkeudella puron kummallakin puolella. Pohjasyvennys on tyhjää. Se on sileää kalliota aivan kuin sonnin otsaluu. Ylhäällä kulta oli karkeaa. Samanlainen kokemus oli myös minulla. Pohjasta ei tullut juuri mitään, vaan metrinpari ylempänä rinteestä kallion rihloista. Työkaluina veitset, vanhat puukot ja muut terävät esineet, joilla sora kaavittiin suoraan vaskooliin. Karkeaa kultaa saatiin kohtalaisen hyvin. Hopulle jyrkässä rinteessä työskentely oli puujalan vuoksi työlästä.

Väinö sai jalkansa vuoksi sotainvalidieläkettä. Eihän se ollut suuri, mutta kulutkin olivat erämaassa pienet. Hän totesi, että ei ole kullansaannista riippuvainen vaan pärjää muutenkin. Kaivua hän harjoitti satunnaisesti ilman hoppua. Hän teki pitkiä tutkimusmatkoja eri puolille tuolloista kulta-aluetta ja ulkopuolellekin. Viljo Mäkipuro kertoo Lemmenjoen kultasadussaan, että Hoppu oli erityisen kiinnostunut uusien kultapaikkojen etsinnästä. Mäkipuro arveli, että tuskin kukaan muu kullankaivaja kulki etsiessään niin laajasti kultamaita. Puujalastaan huolimatta vaelteli monesti kymmenien kilometrien päivälenkkejä. Puujalka luonnollisesti rasittui ja se piti lähettää aika ajoin Ouluun proteesipajalle huoltoa varten.

Viimeinen kesä Ruitulla

Kesällä 1972 vietimme Arton kanssa pari viikkoa Hopulla. Kultaakin kaivettiin ja saatiin, mutta paljon aikaa kului kuunnellessa Väinön juttuja. Hän kertoi, että elämä täällä erämaassa on käynyt hankalaksi. Kunto sinänsä oli muuten aivan erinomainen, mutta se toinenkin jalka oli alkanut reistailla. Ikää oli vasta vajaa 50 vuotta. Kulku noissa olosuhteissa oli käynyt hankalaksi. Kämppähän sijaitsi kulta-alueen reunalla, jonne eivät edes poromiehet juurikaan eksyneet. Varsinkin talvella sinne oli vaikea kulkea. Jos tuli sairaus tai tapaturma puujalkaisella oli sieltä pois pääsy täysin mahdotonta. Matkaa lähimpiin ympärivuotisiin asujiin **Jaakko Isolaan** ja **Heikki Pihlajamäkeen** oli 6–8 kilometriä ja Ruitun päästä hankalakulkuista.

Väinö kertoi aikovansa jättää siellä asumisen ja siirtyä kylille. Kysyi, että olisimmeko kiin-

Kangasniemen Jaakko teetätti Ruitun kaikille kämpille ovikilven.

nostuneita ottamaan valtauksen. Kesken valtauskauden se voitiin siirtää toiselle henkilölle. Myös kammin käyttöoikeus siirtyisi sen mukana valtausajan loppuun saakka.

Olimme tietysti heti valmiita. Sovimme Arton kanssa, että valtaus on meidän yhteinen, mutta siirto tehdään Arton nimiin. Pienten välivaiheiden jälkeen ja kun Arton terveys alkoi reistailla, valtaus siirtyi yksin minun nimiini. Kaivoin siellä yli 25 vuotta aina 1990-luvun loppupuolelle saakka, kunnes siirryin pari kilometriä ylös Ruitunmutkaan.

Väinö hankki jalasmökin Inarin kirkonkylältä Lärvätharjusta, jokunen kilometri keskustasta Lemmenjoelle päin. Liikuin tuohon aikaan Inarissa työasioissakin paljon myös talvella. Yövyin useasti Väinön luona kuunnellen hänen juttujaan. Taisin monta kertaa nukahtaakin kuunnellessani juttuja, joista monet olin kuullut jo aiemmin. Väinö ei siitä loukkaantunut, vaan jatkoi juttuaan.

Repojoella se emäkallio on

Hopun vankkumaton käsitys oli, että kulta on kulkeutunut Lemmenjoelle lounaasta Repojoen suunnasta jääkausien kuljettamana. Kertoi, miten olisi jo Ruitulla olonsa aikana halunnut lähteä tutkimaan Repojoen maita, mutta sinne oli puujalkaiselle vaikea päästä. Välillä oli vaikeakulkuisia suo-osuuksia. Kangasmailla kymmenet kilometrit kuluisivat helposti. Sitä paitsi kantamustakin oli muutaman päivä retkelle tarvinnut ottaa. Mutta kyllä hän sinne vielä lähtee, vakuutteli hän.

Kovin hoppuinen ei hän tässäkään asiassa ollut kylille muutettuaan. Vuonna 1979 syyskuussa hän kuitenkin lähti polkupyörällään Pokan tietä etsimään sitä kullan emäkalliota. Kylillä häntä ei osattu kaivata, koska asui muusta kylästä syrjässä eikä ollut kertonut lähdöstään muille. Hän pystytti telttansa näköetäisyydelle maantiestä Repojoen varteen. Paikalliset kiinnittivät huomiota siihen, että teltalla ei ollut näkynyt liikettä pitkään aikaan. Menivät paikalle ja löysivät Hopun teltasta. Pääteltiin, että ilmeisesti oli ollut kuolleena jo jopa parisen viikkoa. Ympäristöstä ei löytynyt tuoreita kaivujälkiä, joten ei ollut ehtinyt tutkimushommiin. Vuonna 1923 syntyneenä Hoppu oli kuollessaan vain 56-vuotias. Hänet haudattiin Pyrkyrien palstalle 16.9.1979.

Väinön hautakivi Pyrkyrien palstalla Inarin hautuumaalla. Kuva Seppo J. Partanen

Sanotaan, että kun eläimet tuntevat loppunsa tulevan, ne hakeutuvat muista erilleen omaan rauhaan kuolemaan. Hoppukin näytti hakeutuneen kullan emäkallion ääreen viettämään viimeiset päivänsä. Ympäristöstä ei löytynyt tuoreita kaivujälkiä. Ehkä tutkimus ei ollutkaan tärkeintä, vaan hän halusi vain nukahtaa sen kullan emäkallion päälle.

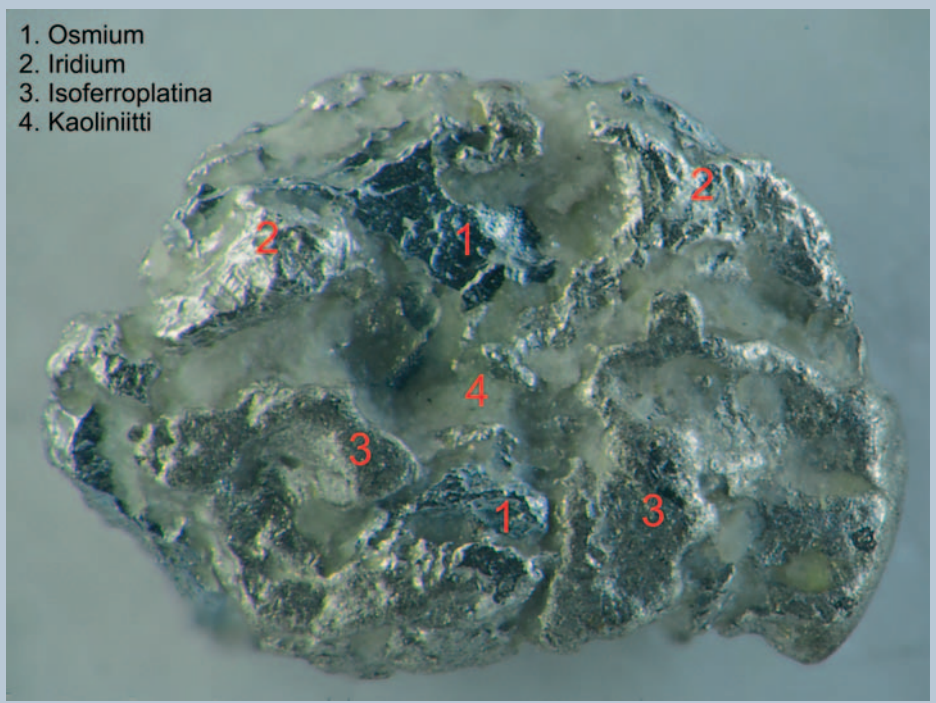

Osmiumia, iridiumia ja kuparipitoista isoferroplatinaa sisältävä monimineraalinen hippu Ruitulta, Ollikaisen valtaukselta. Kaoliniitti on syntynyt lähtökallion rapautumisessa. Hipun koko on noin 2 mm.

Tiedoksianto

Oulun yliopistossa on valmistunut Pro Gradu -tutkimus liittyen Lapissa esiintyviin platinahippuihin. Työ kantaa nimeä Lapin platinaryhmän mineraalihippujen koostumus ja synty ja sen on kirjoittanut **Tapio Soukka**. Työnohjaajana toimi dosentti **Pekka Tuisku** Oulun yliopistosta.

Työssä oli tarkoituksena tutkia platinahipuissa esiintyviä sulkeumia ja vertailla niiden mineralogiaa maailmalla oleviin platinaesiintymiin. Tutkimuksen ohessa pieni osa platinahipuista paljastui luonnossa syntyneiksi kulta-elohopeahipuiksi.

Työ on vapaasti ladattavissa Oulun yliopiston avoimesta julkaisuarkistosta Jultika.oulu.fi. Hakusanaksi Tapio Soukka tai Lapin platinaryhmän mineraalihippujen koostumus ja synty.

TOIMINNANJOHTAJAN kesäpäivystykset kaivukaudella 2021

Liiton kesäaikaisena toiminnanjohtajana päivystää edellisvuosien tapaan **Hannu Raja**. Hanskin tavoittaa liiton päivystyspuhelimesta 0400 836 500 tai henkilökohtaisesti Kasöörin kämpältä Tankavaarasta. Myös sähköpostilla voi ottaa yhteyttä: info@kullankaivajat.fi.

Kenttäpäivystykset alkavat keskiviikkona 23.6.2021 Laanilan Savotta Kahvilassa kello 10–12.

Kutturantien Kulta-kioskilla (Kafea Gufihtar) Hanski päivystää klo 13–15.

Siitä eteenpäin Hanski on tavattavissa joka keskiviikko Savotta Kahvilassa klo 10–12, ja Kutturantien Kultakioskilla klo 13–15 elokuun puolivälin tienoille saakka.

Päivystyksessä voitte mm. tarkistaa ja hoitaa jäsenmaksunne, jättää hakemuksenne varsinaiseksi jäseneksi ja vaikkapa hankkia liiton myyntiartikkeleita sekä tietenkin saada neuvoja ja opastuksia liittoon ja kullankaivuun liittyvissä asioissa.

Liiton jäsenistön jäsenmaksua vastaan vapaassa käytössä oleville kullanhuuhdonta-alueille (kts. kartat Prospäkkäri 1 ja 2/2021 tai www.kullankaivajat.fi) hankkittavat saunapuut ovat nimensä mukaisesti saunan lämmitystä varten. Niitä ei voi polttaa iltanuotiolla.

Illan turinatulia varten liitto hankkii ns. maapuu- ja hakkuutähdeluvat ja tulehen tuijottelijat käyvät ne itse maastosta hankkimassa. Kuivia makkaranpaisto- ja tulistelupuita saa ostettua myös mm. Saariselän Nesteeltä, jos maapuiden metsästysretki ei nappaa.

Liiton järjestämistä talkoista ilmoitetaan kaivukauden aikana päivystyksissä sekä Savotta Kahvilan ja Kutturantien Kultakioskin ilmoitustaululla. Lemmenjoen alueella Kultahaminan ilmoitustaululla.

Liiton jäsenistön talkoopanos on ensiarvoisen tärkeää mm. liiton yhteisalueiden ylläpidossa ja kisajärjestelyissä.

Ja hei! Muistakaa merkitä nyyttinne ja vaununne Härkäselän välivarastointialueella.

Elämyksellistä ja antoisaa kultakesää 2021 kaikille jäsenillemme!

LKL RY:N HALLITUS

LKL ry:n kullanhuuhdontalupien päivitys

Lapin Kullankaivajain Liitto on saanut Prospäkkärin 1/2021 ilmestymisen jälkeen jäsenistönsä käyttöön uusia kullanhuuhdonta-alueita. Nämä alueet ovat koko jäsenistön vapaassa käytössä käsikaivumetodein:

- **Piispanpysäkki** 43.4 HL2015:0002; sijainti Piispanoja Laanila

Alue on kiinteässä yhteydessä lupa-alueeseen Paavinpalikka. Tarkista alueelle kulkemista ja majoittumista koskeva tarkempi ohjeistus liiton kotisivuilta, Prospäkkäristä 1/2021 tai toiminnanjohtajalta.

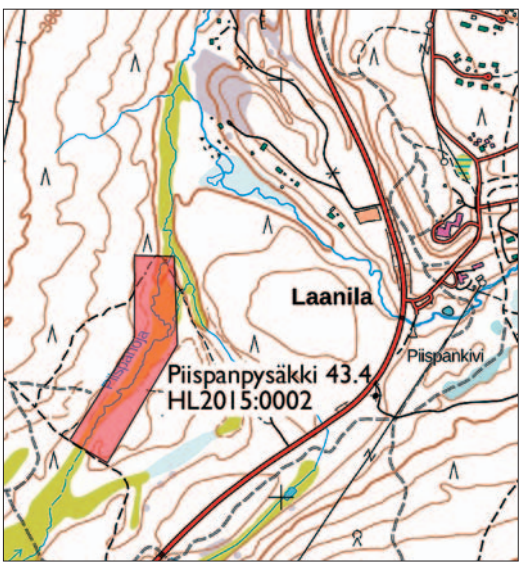

- **C.G. Standertskjöldin vakavesi** (aiempi Kultalampi) HL2012:0055; sijainti Kaarle Kustaan lampi, Pikku Hangasselkä

Tarkista alueelle kulkemista koskeva tarkempi ohjeistus liiton kotisivuilta tai toiminnanjohtajalta.

- **Buhtesaja Pulkkinen** HL2015:0006; sijainti Pulkkisenoja Palsi

Lisäksi Lapin Kullankaivajain Liitto on vuokrannut jäsenistön käyttöön kaivukaudeksi 2021 seuraavan kullanhuuhdonta-alueen:

- **Rivolli** HL2017:0038; sijainti Rönkönoja Laanila

Rivolli sijaitsee liiton Rönkön Nelosia vastapäätä Nelostien itäpuolella samaisen Rönkönojan varrella.

Alueen käyttäjiltä toivotaan välitöntä ja aktiivista palautteenantoa paikan kaivukokemuksista toiminnanjohtaja **Hannu Rajalle** (puh: 0400 836 500 tai info@kullankaivajat.fi) pitkin kaivukautta.

Näiden jäsenvaltausten hankkiminen ja ylläpito katetaan yhdistyksen jäsenmaksuilla.

Muistathan hoitaa jäsenmaksusi kuntoon!

Ja muistakaa kaivuraporttien täyttäminen joko paikan päällä tai liiton kotisivuilla www.kullankaivajat.fi.

Antoisaa ja elämyksellistä kultakesää koko jäsenistölle!

LKL HALLITUS

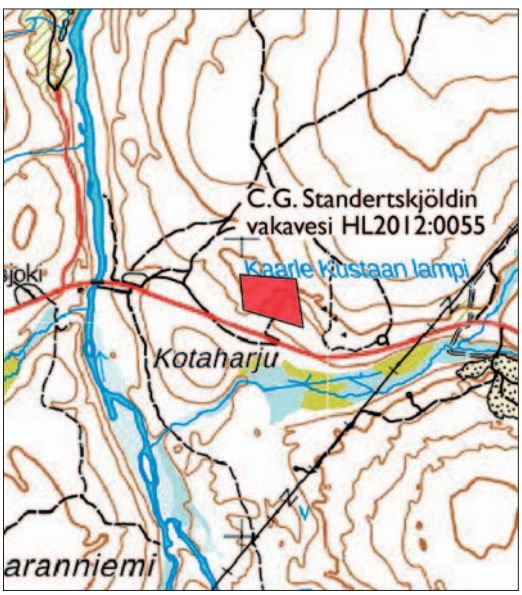

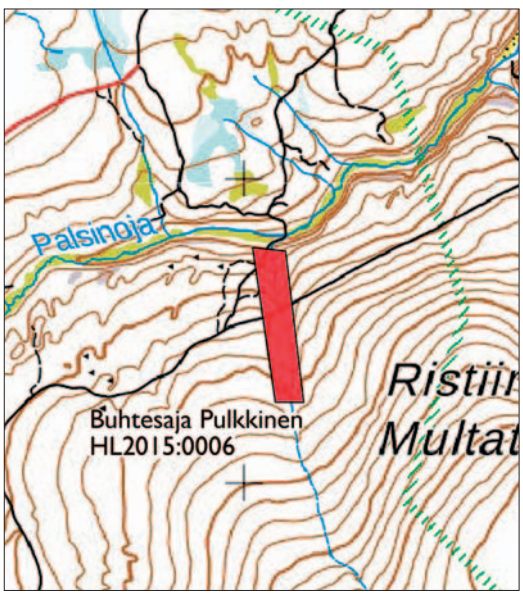

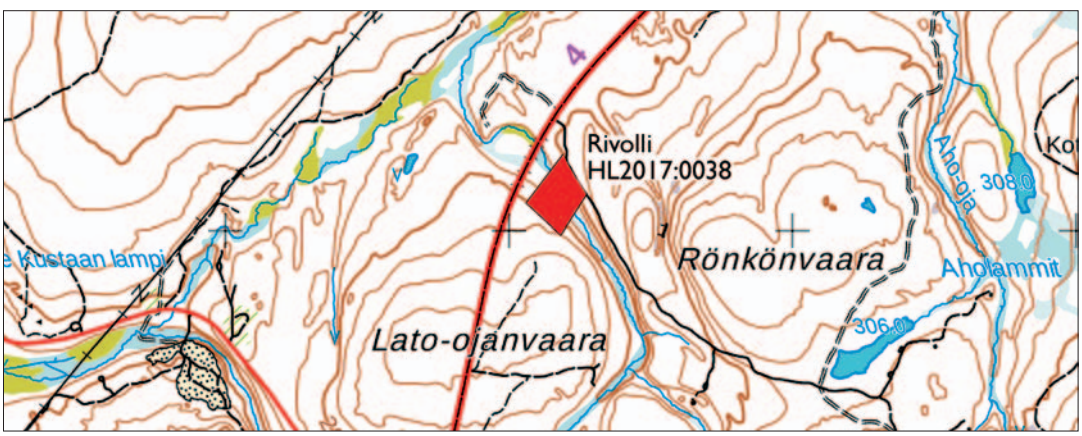

Liiton vuosikokous 2021
koronapandemiapoikkeuksellisesti 19.6.2020

Liiton hallitus joutui viimekeväiseen tapaan ilkeänoloiseksi pamahtaneen koronapandemiatilanteen vuoksi tekemään maaliskuussa päätöksen vuosikokouksen siirtämisestä ja hallituksen toimivaltuuksien jatkamisesta siihen saakka, kunnes yhdistyksen vuosikokous voitaisiin kutsua turvallisesti koolle.

Avaruusikkuna kokouksen järjestämiselle avautui, kun kokoontumisrajoituksia alettiin alkukesästä purkaa. Liiton vuosikokous kutsuttiin koolle 19.6.2021 Saariselän matkailukaupunkiin Inariin.

Koronahässäkän vuoksi jäsenlehti Prospäkkärin toimitus oli vielä epäsynkronissa kullankaivajan vuosikellon kanssa, joten kokouskutsu julkaistiin sääntöjen mukaisesti yhdistyksen kotisivuilla.

Kaivukautensa aloittaneista kullankaivajista vuosikokoukseen Hotelli Riekonlinnan auditorioon ehti saapumaan 30 jäsentä.

Ennen vuosikokousta kokoustilassa käytiin amanuenssi **Hanna Mattilan** arvuuttelemina läpi Kultamuseon kuva-arkiston kuvissa esiintyviä kultamaiden tunnistamattomia henkilöitä. Kuvat olivat enimmäkseen Lemmenjoen kultaryntäyksen ajoilta 1950-luvulta ja muutama 1920-luvulta, eikä kovinkaan montaa bingoa valitettavasti aikaan saatu.

Tankavaaran Kultakylän isäntä Marko Touru liiton puheenjohtajaksi

Liiton puheenjohtajana toiminut **Maija Vehviläinen** kiitteli puheenjohtajakaudestaan ja hallitusvastuusta jo Puheenjohtajan palstan kirjoituksessaan Prospäkkärissä 1/2021, todeten että on aika antaa tilaa nuoremmille, innokkaille, intohimoisille ja aktiivisille toimijoille.

Maija Vehviläinen, partamiesten puheenjohtaja 2018–2020.

Maija toimi liiton hallituksessa vuodesta 2012 lähtien, vuosina 2015–2018 varapuheenjohtajana ja hallituksen puheenjohtajana kolmivuotiskauden 2018–2020. Maija totesi vuosikokousväelle pestin olleen hienon ja mielenkiintoisen, vaikkei aikanaan puheenjohtajaksi lupautuessaan tiennytkään mihin kaikkeen sen myötä pääsee ja joutuu.

Suuri kiitos Maijalle vastuun kantamisesta “partamiesten puheenjohtajana” ja hallituksessa!

Liiton puheenjohtajaksi kolmivuotiskaudelle 2021–2023 valittiin Marko Touru. Muita esityksiä ei tullut. Marko Touru tunnetaan mm. Tankavaaran Kultakylän yrittäjänä. Liiton hallituksessa hän on toiminut vuodesta 2018 alkaen, erityisvastuualueenaan hyvinkin luonnollisesti kullanhuuhdonnan MM- ja SM-kisoihin liittyvät asiat. Viime kesänä Tankavaarassa järjestetyssä kansainvälisen kullanhuuhdonnan kattojärjestö WGA:n vuosikokouksessa Touru toimi Suomen maadelegaattina.

Tankavaaran kultakylän isäntä Marko Touru valittiin Lapin Kullankaivajain Liiton hallituksen puheenjohtajaksi liiton vuosikokouksessa 19.6.2021.

Touru kiitti vuosikokousta luottamuksesta ja kertoi, että häntä itseään oli aluksi arveluttanut, kun häneltä oli etukäteen tiedusteltu halukkuutta olla käytettävissä tiedossa olevassa liiton puheenjohtajavalinnassa. Markoa itseään mietitytti omasta mielestään lyhyehköltä tuntuva kymmenvuotinen kultamiehen ura. Kun Marko kuitenkin summasi erilaisia kosketuspintojaan kullanhuuhdonnan maailmankaikkeuteen – varsinainen kullankaivu Team Deadwoodin valtauksilla, kullanhuuhdonnan matkailuyrityksen pyörittäminen, kullanhuuhdontakisat ja osakkuus ammattimaisella konekaivupysäkillä — hän päätti ottaa haasteen vastaan.

Emeritus tohtori Kari A. Kinnunen liiton kunniajäseneksi

Lapin Kullankaivajain Liiton vuosikokous kutsui hallituksen esityksestä emeritus tohtori Kari A. Kinnusen Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n kunniajäseneksi. Edellisen kerran uusia kunniajäseniä oli kutsuttu 25.3.2017.

Perusteluina esitykselleen liiton hallitus esitti Kari A. Kinnusen innostunutta paneutumista Lapin suurten kultahippujen ja kullankaivun yhteydessä löydettyjen harvinaisten arvomineraalien tutkimusmenetelmien ja kuvantamisen kehittämiseen sekä hänen taitavaa tutkimusartikkeleiden popularisoimistaan GTK:n erikoistutkijan virassa ollessaan.

Lisäksi Kinnunen on sekä GTK:ssa toimiessaan että myöhemmin mm. Kiviharrastajan kuvalehti Mineralian päätoimittajana pitänyt esillä Lapin kullanhuuhdontaperinteen ainutlaatuista arvoa ja ottanut kantaa sen oikeuksien puolesta.

Tilit ja suunniteltu toiminta balanssissa

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin **Pentti Hongisto** ja sihteeriksi **Leila Hongisto**. Liiton risteilytoimikunnassa toimiva Pentti Hongisto päivitti tietoja olosuhteiden pakosta pari vuotta tauolla olleesta talvisesta seminaaritapahtumasta. Kullankaivajat perinteisesti

avosylin vastaanottanut Mariella on myyty, mutta varustamo VikingLine tarjoaa vaihtoehdoksi hiljattain uusittua Mariellan sisarlaiva Gabriellaa. Risteilytoimikunta on tehnyt alustavan varauksen Gabriellan 4.2.2021 lähtevälle risteilylle Tukholmaan, mutta tästä kuullaan varmaankin syksyyn mennessä lisää.

Pöytäkirjan vastaavuuden kokouspäätösten kanssa tarkastavat **Ensio Mäntykangas** ja **Hannu Kurttila**. Kokouksessa esitelty ja vahvistettu toimintakertomus vuodelta 2020 ja toimintasuunnitelma vuodelle 2021 ovat perehdyttävinä yhdistyksen kotisivuilla, osoitteessa www.kullankaivajat.fi. Vuosikokouspöytäkirjakin sinne lisätään heti, kun kokousvirkailijat ovat sen allekirjoituksillaan vahvistaneet.

Yhdistyksen talous todettiin olevan kunnossa, joten toiminnantarkastuskertomuksen lausuman mukaisesti yhdistyksen tilinpäätös vahvistettiin ja vastuuhenkilöille myönnettiin vastuuvapaus tileistä ja hallinnosta. Hallituksen esityksen mukaisesti 9 218,88 euron suuruinen ylijäämä liitettiin omaan vapaaseen pääomaan.

Liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet vuodelle 2021 oli päätetty jo vuosikokouksessa 5.9.2020 ja niiden pohjalta tehty tulo- ja menoarvio kuluvalle toimintakaudelle 2021 vahvistettiin vuosikokouksessa 19.6.2021.

Samalla hallituksen esityksestä vahvistettiin, että jäsen- ja liittymismaksut vuodelle 2022 pysyvät toimintakauden 2021 suuruisina; jäsenmaksu 2021 28,00 euroa tai 1 gramma kultaa, liittymismaksu 12,00 euroa, nuorisojäsenmaksu 14,00 euroa. Nuorisojäseneltä ei peritä erillistä liittymisjäsenmaksua.

Jäsenmäärä edelleen kasvussa

Toimintakertomuksen mukaisesti yhdistyksen 31.12.2020 päivitetty kokonaisjäsenmäärä oli 4192 jäsentä. Nuorisojäseniä näistä oli 52 henkilöä.

Liiton hallitus on pyrkinyt aktivoimaan jäseniä hakeutumaan yhdistyksen varsinaisiksi jäseniksi ja löytämään keinoja sitouttaa jäsenistöä yhdistyksen toimintaan. Sääntöjen mukaisesti varsinaiseksi jäseneksi hakevan tulee olla ollut vähintään kolme vuotta yhdistyksen kannattajajäsenenä. Hallituksen esittelyn perusteella vuosikokous hyväksyi seuraavat 30 henkilöä yhdistyksen uusiksi varsinaisiksi jäseniksi:

Jakke Huhtanen, **Sari Hämäläinen**, **Junno Inna**, **Sami Inna**, **Jari Juttula**, **Maila Korhonen**, **Ari Lepomäki**, **Atte Leskinen**, **Jouko Leskinen**, **Kaj-Olof Lindgren**, **Harri Marjanen**, **Anssi Niemelä**, **Raimo Niemelä**, **Timo Niskakangas**, **Jari Niskanen**, **Pentti Ojala**, **Kimmo Panula**, **Matti Pennanen**, **Joni Pir-**

↑ *Kullankaivajien luovuutta tarjoiluvaunujen puuttuessa.*

↗ *Pohjanmaan miehet Markku Harri ja Kalervo "Kassu" Ruohoniemi kokoustelemassa.*

LKL ry:n vuosikokouksessa 19.6.2021 nimetty hallitus: vas. Kai J. Rantanen, Anurag Lehtonen, puheenjohtaja Marko Touru, Esko Orava, Hannu Raja ja Ensio Kaustinen. Hallituksessa jatkava Ami Telilä on Lemmenjoella, eikä näy siksi kuvassa. Kuva: Anne-Marie Kalla

honen, **Maija Pitkänen**, **Pasi Pohjanheimo**, **Heikki Riihimäki**, **Tim Saarinen**, **Pasi Salminen**, **Pentti Salo**, **Jari Simonaho**, **Anssi Tarkka**, **Leo Tähtinen**, **Ari Vepsäläinen**, **Ari Ylioja** ja **Esa Ylioja**.

Onnittelut uusille varsinaisille jäsenille hienosta päätöksestänne hakea liiton varsinaista jäsenyyttä!

Luottamushenkilöihin luotettiin

Lapin Kullankaivajain Liiton hallituksen puheenjohtajaksi kolmivuotiskaudelle 2021–2023 valittiin siis yksimielisesti Marko Touru. **Ensio Kaustinen**, **Hannu Raja** ja **Ami Telilä** jatkavat hallituksen jäseninä kaksivuotisella toimikaudellaan. Hallituksen jäsenistä olivat erovuoroisina Esko Orava, **Kai J. Rantanen** ja Marko Touru. Hallituksessa jatkamaan valittujen Esko Oravan ja Kai J. Rantasen lisäksi hallitukseen valittiin Anurag Lehtonen. Anurag kaivaa Jääskeläisenojan latvoilla Palsinojan alueella.

Yhdistyksen tilintarkastajina toimineet **Seppo Kotikangas** ja **Martti Rapeli** sekä varatilintarkastajina toimineet **Raimo Repola** ja **Seppo Mauno** valittiin jatkamaan luottamustoimissaan.

Hannu Raja, Esko Orava ja Ensio Kaustinen jatkavat Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n edustajina Kiinteistö Oy Kultakodin yhtiökokouksissa.

Tukesin ylitarkastaja Pasi Molkoselkä 1.5.–31.8.2021

Tukesin ylitarkastaja Pasi Molkoselkä on jäänyt vuorotteluvapaalle toukokuun alusta neljän kuukauden ajaksi. Takaisin töihin hän palaa 1.9. alkaen. Mikäli tänä aikana tulee kullanhuuhdontaprosessiin liittyviä kysymyksiä tai muita ylitarkastajan työtehtäviin liittyviä asioita, Molkoselkä pyytää ottamaan yhteyttä Tukesiin pääsääntöisesti sähköpostitse osoitteessa kaivosasiat@tukes.fi.

Mikäli asian luonne vaatii puhelinkeskustelua, kannattaa tavoitella ryhmäpäällikkö **Terho Liikamaata** tai suunnittelija **Juho Veijasta**. Ylitarkastaja Pasi Molkoselkä ei ole vuorotteluvapaansa aikana tavoitettavissa työpuhelimestaan tai sähköpostistaan, eikä vastaile työasioihin liittyviin kysymyksiin muillakaan foorumeilla.

Antamassaan poissaolotiedotteessa ylitarkastaja Molkoselkä toteaa, että ei vieläkään tiedä missä kullan emäkallio sijaitsee, eikä myöskään aio vuorotteluvapaallaan käyttää rajallisia henkisiä ja fyysisiä resurssejaan sen pohtimiseen ja selvittämiseen. Pasi toivottaa hyvää kesää kaikille mukavien asioiden äärellä,

Liitto kirjelmöi vakiintuneen lupakäsittelijän vuorotteluvapaasta huolestuneena Tukesiin, pyytäen sitä varmistamaan kullankaivun lupahallinnoinnin resurssoinnin niin, että kullankaivajat saisivat kohtuullisessa ajassa ratkaistuiksi ne lupapäätökset, mitkä heille lain ja hyvän hallintotavan mukaan kuuluvat myös kaivosviranomaisen hallinnollisen poikkeustilanteen aikana.

Kaivosryhmän päällikkö Terho Liikamaa toteaa vastauksessaan liiton puheenjohtaja **Maija Vehviläiselle** kullanhuuhdontalupien myöntämisen osoittautuneen vuosien kuluessa hallinnollisesti vaativaksi erityisesti sen takia, että pääosin kullankaivuuta harjoitetaan erityisellä poronhoitoalueella, saamelaisten kotiseutualueella ja erityyppisillä suojelualueilla.

Edellisellä kerralla, vuonna 2019 lupakäsittelyn pullonkaulaksi muodostuikin Saamelaiskäräjien valtion varoilla harjoittama sarjavalittaminen, joka tulppasi kullanhuuhdontaluvista päättämisen haitantekotarkoituksessa. Liitto joutui kirjelmöimään Tukesiin tuolloinkin ja tilanne saatiin normalisoitua yhden henkilön sisäisellä siirrolla.

Liiton ilmaisemaa huolta kullanhuuhdontalupahakemusten ratkaisemisen sujuvuudesta lupakäsittelijän vuorotteluvapaan aikana Liikamaa pitää aiheellisena. Lupakäsittely ei ole hyvän hallinnon edelyttämässä tilanteessa pitkittyneiden käsittelyaikojen vuoksi. Erityisesti Lemmenjoen alueen kaivospiirien kaivosoikeuksien raukeamisesta 30.6.2020 seurasi kaivosviranomaiselle lupahakemusten käsittelypiikki.

Tukes oli kuitenkin jo liiton kirjelmöinnin aikoihin rekrytoinut kaksi uutta ylitarkastajaa, joista toisen työpanos on päätetty osoittaa kullanhuuhdontalupien käsittelyyn.

Kaivosryhmän päällikkö Liikamaa toteaa tavoitteena olevan, että mahdollisimman moni lupahakemus saadaan ratkaistua ennen kaivukauden loppua. Selvää on, että moni kullankaivaja joutuu silti tänä kesänä pettymäänkin.

Liikamaa toteaa pyrkimyksenä olevan, että kesään 2022 mennessä kullanhuuhdon-

vuorotteluvapaalla

talupahakemusten käsittely on hyvän hallinnon vaatimusten edellyttämässä tilassa.

12.4.2021 Tukesissa oli vireillä 74 uutta kullanhuuhdontalupahakemusta ja 59 jatkolupahakemusta. Tällä hetkellä (9.6. 2021) vireillä on 90 uutta lupahakemusta ja 39 jatkolupahakemusta. 12.4.–9.6.2021 (2 kk) Tukes on ratkaissut 11 uutta lupaa ja 30 jatkolupaa. Lupakäsittely ei ole hyvän hallinnon edellyttämässä tilanteessa pitkittyneiden käsittelyaikojen takia; käsittelyajat pitenivät erityisesti Lemmenjoen konekaivuun päättymisestä 30.6.2020 seuranneesta lupahakemusten määrän kasvusta.

Edellisellä kerralla lupakäsittelyn pullonkaulaksi muodostui Saamelaiskäräjien valtion varoilla harjoittama sarjavalittaminen, joka tulppasi päätöksenteon haitantekotarkoituksessa. Nyt yllätti lakkautettavien kaivospiirien luvituspiikki.

YHTEYSTIEDOT HUKASSA

Liiton jäsenrekisteriin on päässyt kertymään joukko jäseniä, joihin emme ole vähään aikaan saaneet yhteyttä. Näin, vaikka liitolla on Postin kanssa maksullinen osoitetietojen tiedotuspalvelusopimus.

Jos hoksaat jonkun tuttusi tai valtausnaapurisi listalla, niin vinkkaa kaveriasi päivittämään yhteystietonsa sähköpostitse liiton toimistolle: info@kullankaivajat.fi tai puh: 0400 836 500.

Mahmoud Alakklouk, Nikolai Bashmakov, Markku Björkman, Tero Ervomaa, Kari Hanhisuanto, Pete Hirvikoski, Markku Jutila, Jaakko Juva, Riku Järveläinen, Jorma Jääskeläinen, Jani Kankaanpää, Olli Karjalainen, Ville Koskiniemi, Sanni Kosonen, Susanna Nivala, Dan Nordblad, Yrjö Ojanen, Matti Pöysti, Hannu Salonen, Vesa Savikko, Tapani Savo, Vesa Sillanpää, Tuija Solismaa, Markku Tuomola.

KUTSU INFOTILAISUUTEEN

Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenistön info- ja keskustelutilaisuus Tankavaarassa

torstaina 29.7.2021 klo 18:00.

Kahvia, teetä ja pikkupurtavaa.

Tervetuloa!

Edessä Sodankylän kunnanjohtaja Petri Härkönen, tuoreen Muttisen muisteluksia -teoksen pääosan esittäjä Kauko Launonen, Inkeri Syrjänen, takana Launosen ja Syrjäsen välissä Jami Aarnio-Wihuri, Esko Orava ja Seppo Mauno.

Kultamuseon uudessa näyttelyssä **päästetään naiset framille**

Tankavaaran kultamuseossa avattiin 12. kesäkuuta uusi pienoisnäyttely, jota on valmisteltu museon amanuenssi **Hanna Mattilan** johdolla. Tähtiä-näyttely tuo esille muutoin kultahistoriassa taustalle jääneen seikan naisten panoksesta kullankaivun historiassa. Näyttely löytyy Golden World -salin takaosasta.

Kullanhuuhdonta säilynee jatkossakin fyysisyytensä vuoksi miesten historiana, mutta viime vuosina ovat naiset olleet yhä enemmän esillä kultamailla.

Varhaisina vuosina naisten rooli kullankaivussa oli olla yleensä kokkina tai vaatteitaan sotkemattomana aviopuolisona, jonka tehtävänä oli pitää leiri siistinä. Kovinkaan paljon tuo tilanne ei ole muuttunut, mutta nykyään yhä useampi nainen on tarttunut myös lapioon.

Tankavaaran näyttelyssä tuodaan historian lehtien ja muiden dokumenttien avulla tietoisuuteen muun muassa Katri Karppinen (myöh. **Kokko**), **Jenny Veskoniemi**, **Dagmar Törnqvist**, **Inkeri Hirvasvuopio** (myöh. **Pokka**), **Maria Morottaja** (myöh. **Raumala**, myöh. **Kokko**, tunnettu ”**Ranta-Marina**”), **Elvira Bono** eli ”Moppe”, **Elina Peronius**, **Kirsti Hyttinen** (myöh. **Jomppanen**), **Sylvia Petronella van der Moer**, **Tyyne Tähti** (myöh. **Salmenkangas**), **Sinikka Virtanen**, **Göta Waselius**, **Armi Mattila**, **Valma Isokoski**, **Anni Savolainen**, **Marjut Telilä**, **Maija Vehviläinen** ja **Ida Kumpuniemi**.

Näistäkin vain ani harva on ottanut osaa itse kaivutyöhön, mutta paikkansa jokainen silti

Telilän Mika ja Ami jälkikasvuineen muistelemassa näyttelyyn ansaitusti päätynyttä äitiään Marjutia.

kultahistoriassa ansaitsee.

Kultahistorian, kuten muunkin historian tragedia on siinä, että se myös unohtaa asioita ja ihmisiä, jättää tiedostamatta näitä tai painottaa näitä väärin, jolloin kaikki esille otettu historia on aina valikoitunut jostain syystä ja jonkun ansiosta. Tämänkin näyttelyn paras piirre on se, että se ylipäätään muistuttaa naisten osuudesta kullankaivussa, mutta nyt esille otettujen naisten lisäksi on valtavan paljon muitakin naisia ollut kullankaivajien matkassa täysivaltaisina jäseninä.

Tästäkin näyttelystä puuttuu paljon viimeisen kultaryntäyksen tärkeitä tekijöitä. Mieleen tulee vaikkapa nimet **Liisa Talvio**, **Maila Salminen**, **Minna Rossi**, **Pirkko Mäenpää** ja **Tytti Bräysy**, joilla kaikilla on pitkä kokemus kullankaivusta ja myös kullan löytämisestä sekä korujen työstämisestä, kuten monella muullakin. Vanhalta ajalta on jäänyt pois **Taava Suopanki** (myöh. **Kemppainen**), joka Xenofon Nordlingin työmaan kokkina ollessaan löysi ”vahingossa” Sotajoen Suupankin kullan, ja aiheutti löydöllään maamme irtokultahistorian suurimman työmaan. Samoin puuttuu **Paula Korhonen**, **Kullervo Korhosen** uskollinen varjo. Entäpä kuka oli se päivänvarjon alla istuva kaunotar, joka näkyy **Kivekkään** Kultalankosken patotyömaasta otetussa valokuvassa noin vuodelta 1907?

Yhtä kaikki, tasa-arvon maailmassa naisten rooli kasvaa kullankaivussakin entisestään, ja sekin päivä nähdään, jolloin suuria löytöjä tekevät pelkästään naisista koostuvat kaivajat.

Näyttelyyn päässeistä Lapin Kullankaivajainliiton pj Maija Vehviläinen muistutti avajaisissa kiitostaan myös anopilleen **Meeri Vehviläiselle**, joka oli hänkin Sotajoella monia kesiä, ja lisäksi taitava vaskaaja. Ida Kumpuniemi kiitteli Tankavaaraa ja siellä asuvia kullankaivajia kuten mm. **Maunon Seppoa**, **Kukkolan Väiskiä** ja **Marko Laurosta** oman kultakuumeensa alkutaipaleesta.

Mielenkiintoinen näyttely on nähtävissä Kultamuseossa aina huhtikuun 2022 loppuun.

VESA LUHTA

Kullanhuuhdonnan suomenmestaruudesta kilpaillaan jälleen heinä-elokuun vaihteessa **Tankavaarassa**

Kullanhuuhdonnan suomenmestaruuskilpailut järjestetään jälleen Tankavaaran Kultakylässä nyt 47. kerran. Kisat pidetään tuttuun tapaan heinä-elokuun vaihteessa toisin kuin alun perin oli suunniteltu, sillä maailmanmestaruuskisat legendaarisessa Dawson Cityssä Kanadassa jouduttiin perumaan koronaviruksesta johtuen. Näin ollen SM-kisoja ei ollut tarvetta aikaistaa ja kisat pidetään 29.7.–1.8.2021.

SM-kisat alkavat perinteisellä toimintatorstailla, jonka jälkeen vaskataan perjantaista sunnuntaihin kohti suomenmestaruuksia eri sarjoissa. Osaa voi ottaa vasta-alkajatkin omassa aloittelijoiden sarjassaan. Iltaohjelmaa järjestetään Kultakylän Bar Nuggetissa ja lauantaina herkutellaan Kultaillallisella.

Väkeä vuoden 2019 MM-kilpailuissa Tankavaarassa. Kuva: Heikki Sulander

Lapsille ja nuorille on myös omat kilpasarjat. Kuva: Heikki Sulander

Tarkempi ohjelma sekä ilmoittautuminen ennakkoon löytyy viralliselta kisasivustolta www.tankavaaragold.fi ja paikan päällä Tankavaaran Kultakylän ravintola Wanhassa Waskoolimiehessä voi myös tehdä ennakkoilmoittautumisen.

Kilpailujen aikaan majoitusta tarjoaa Tankavaaran Kultakylä, josta paikat kannattaa varata hyvissä ajoin. Majoitusta löytyy hotellihuoneista, mökeistä ja leirintäalueelta. Kultakylän ravintola palvelee totutusti päivittäin tarjoten aamiaista, lounasta ja A la Carte -annoksia sekä virvokkeita.

Vuoden 2020 SM-kilpailut saatiin lopulta järjestettyä koronarajoitusten keskellä, ja ne olivatkin onnistuneet poikkeavista olosuhteista huolimatta. Myös tulevat kilpailut järjestetään seuraten viranomaisten määräyksiä siten, että niistä saadaan iloinen ja turvallinen hyvän mielen tapahtuma kaikille.

TEKSTI: KAIJA RYYTTY

Pyrkyripalstan Emäsuoni-muistomerkin **muistolaatat uusittu**

Inarin Kirkkomaalla sijaitsevan kullankaivajien viimeinen valtaus, Pyrkyripalsta, on kesäaikaan suosittu matkailijoiden vierailukohde. Onhan Inarin luonnontilainen hautausmaa jo itsessäänkin kaunis paikka vierailla.

Pyrkyripalstan Emäsuoni-muistomerkin takapuolelle on kiinnitetty kullankaivajien muistolaatat, jotka tuovat kotiseudulleen haudattujen tai esimerkiksi maanhaltijan luvalla kultamaille tuhkana palanneiden kullankaivajien muiston kaivajaveljien ja -sisarien yhteyteen Pyrkyripalstalle.

Vanhan honkaristin muistolaattoihin puolestaan on kaiverrettu kaikkien Inarin kirkkomaalta hautapaikan saaneiden kullankaivajien nimet.

Muistojen virta täydentää Emäsuoni-taideteosta aikojen kuluessa siten, että tervattujen honkapylväiden keskelle tuodaan kivi kaivajan rakkaalta puronvarrelta.

Muistolaattojen kaiverrukset ovat alun perin olleet turhan sirot. Laatat ovat Inarinlapin ankarien keliolosuhteiden armoilla ja niiden patinoituessa ei kaiverruksista enää tahtonut saada mitään selvää. Lisäksi muistolaattoja on alkuvuosina tilattu useista eri lähteistä erilaisilla materiaaleilla ja tyyleillä. Muistolaattojen rivistö alkoi muistuttaa Sotajoentien risteyksen riemunkirjavaa valtauskyltistöä Kutturantien varrelta.

Liiton hallitus päätti harmonisoida muistolaattojen ulkoasun ja tilata laattojen kaiverruksen jykevämmin, kuin alun perin oli tehty. Näin ollen ajan kanssa arvokkaasti patinoituvat laatat istuvat Emäsuoni-muistomerkin tervatun hongan ulkoasuun, mutta tekstit ovat silti luettavissa. Muistolaattojen tilasta oli välitetty huoli myös vuosikokouksen puheenjohtajalle.

Kultakeskus Oy on lahjoittanut takuutyönä uudet kaiverrusmessingistä leikatut muistolaatat Pyrkyripalstalle. Vanhat muistolaatat ovat tallessa liiton toimistolla, jos esimerkiksi joku omaisista haluaa läheiselleen teetetyn alkuperäisen laatan itselleen.

Merkkipäivät

Onnittelut kultaisia kymmeniä ja puolikkaita täyttäville jäsenillemme!
LKL ry

90 v.

13.7. Jaakko Alatalo, Lappeenranta

80 v.

7.7. Esa Meriläinen, Haukipudas
3.8. Risto Mäläskä, Inari

75 v.

7.5. Ritva Korpela, Ylivieska
11.9. Matti Nieminen, Karkkila

70 v.

26.7. Raija Maanselkä, Rajamäki

65 v.

20.2. Eeva Tumelius, Oulu
2.7. Raija-Hellen Heinonen, Ivalo
2.7. Erkki Krekilä, Ivalo
14.7. Erkki Haataja, Kajaani
27.7. Pekka Räbinä, Helsinki
22.9. Anja Puukko, Mikkeli

60 v.

31.1. Herik Björklund, Kronoby
12.5. Arto Karjalainen, Säynätsalo
19.6. Joel Kosenius, Karkkila
21.8. Jarmo Seitaniemi, Sodankylä
24.9. Mauri Immonen, Lapinlahti

Muistamme

IISAKKI KUISMA

s. 1.2.1931, Sakkola
k. 9.11.2020, Nurmijärvi

YRJÖ TEERIAHO

s. 8.11.1930
k. 10.6.2021

TAVARAKULJETUKSET
LEMMENJOELLA KULTA-ALUEELLE

Veikko Jomppanen
0400 137 090

LEMMENJOKI, VENEAIKATAULU 2021
Timetable ◆ Fahrplan

	AAMU		ILTA	
NJURGUILAHTI	10:00	13:00	17:00	20:00
RAVADAS	10:40	12:00	17:40	19:00
KULTALAN HAMINA	11:30	11:40	18:30	18:40

17.6. - 16.8. aamu- ja iltavuorot, both mornings and evenings, morgens und abends

17.8. - 17.9. vain iltavuorot, only evenings, nur abends

NJURGUILAHTI-RAVADAS	20 € / hlö / yksi suunta.	20 € / pers. / one way.
NJURGUILAHTI-KULTASATAMA	25 € / hlö / yksi suunta.	25 € / pers. / one way.
Lapset alle 12-vuotiaat -50 %,	children under 12 years -50 %.	

Hinnat sitoumuksetta.

Edellytämme veneessä maskin käyttöä.

Pyydämme varaamaan paikat. Pleace book beforehand. Platzreservierung voraus, bitte.

AHKUN TUPA / LEMMENJOEN LOMAMAJAT OY	+358(0)40 7554306,	+358(0)16 673 435
LEMMENJOEN LUMO / LEMMENJOKI CAMPING	+358(0)400 414294	
VEIKKO JOMPPANEN	+358(0)400 137090	
PALTTO ELÄMYSRETKET	+358(0)40 7569075,	+358(0)16 673413

.5362

FINNDETECTOR

Kaivuvälineet ja metallinpaljastimet

Hipputeos ja Finndetector ovat yhdistäneet voimansa. Tarjoamme kullankaivajille metallinpaljastimet kullan etsimiseen ja kullankaivuvälineet kullan talteenottoon.

Raimo Niemelä ja Jyri Walkeajärvi ovat sopineet yhteistyöstä, että kaikki kaivuvälineet ovat Finndetectorin hallussa Rovaniemellä ja näin lähempänä kultamaita. Raimo jatkaa kullankaivukirjojen kustantamista sekä kultahippujen myyntiä Keravalla.

Tilaa suositut aloituspakkaukset ja metallinpaljastimet Finndetectorin verkkokaupasta.

Suositut Garrett-aloituspakkaukset saatavilla heti varastosta. Tilaa myös Guldström-aloituspakkaukset suoraan verkkokaupastamme! Garret AT Gold -metallinpaljastin on suunniteltu löytämään pienen pienetkin kultahippuset kaikkein haastavimmissakin ympäristöissä, myös matalissa vesissä.

FINNDETECTOR

Tilaukset nettikaupasta www.finndetector.com

tai soita 020 730 4590 (mpm)

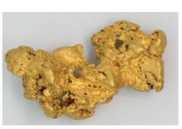

Lapin kultakenttien isot ja pienet kultahiput.

Hippukulta välittää aidot Lapin kultahiput kaivajilta keräilijöille. Sivuiltamme löytyy isomuksia, pieniä koruhippuja, kultahiekkaa vaskausharjoituksiin sekä valmiita kulta- ja kivikoruja Suomen luonnosta.

Hippukulta Oy www.hippukulta.fi

Kivenhakkaajantie 3 KERAVA, puh 0405454833 Raimo Niemelä

Muuttomyynnin loppurutistus!

Vielä jäljellä Hipputeoksen kustantamia kirjoja, 10 kirjan paketti vain 16,50 euroa. Lähetyskulu 0 euroa. Katso www.hippukulta.fi